

DLA doktori értekezés tézisei

Gyivicsán György

Különböző fűvástechnikák
összehasonlító vizsgálata

Témavezető: Dalos Anna (PhD)

Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem

28. számú művészet- és művelődéstörténeti tudományok

besorolású doktori iskola

Budapest

2013

I. A kutatás előzményei

Doktori disszertációm témájának a rézfúvós hangszerek, ezen belül elsősorban a harsona fúvástechnikájának elemzését választottam. A harsonajáték és a harsonaoktatás az elmúlt ötven évben óriási fejlődésen ment keresztül, ami köszönhető annak is, hogy páran foglalkozni kezdtek a fúvástechnikával (légzés, a nyelv szerepe, a hangindítás, a hang szépsége). Az elmúlt évtizedeket megelőzően ugyanis a rézfúvós hangszerek megszólaltatásának kérdéseit tudományos szempontból nem vizsgálták.

Külföldi tanulmányaim során alkalmam nyílt arra, hogy több nagy rézfúvós művész előadását megismerjem. Észrevettem, hogy bár mindannyian kiválóan játszottak, mégis másképpen. Nemcsak zenei, de fúvástechnikai szempontból is. Tényként állíthatjuk, hogy fúvástechnika és fúvástechnika között ha nem is nagy, de mégis jelentős különbségek lehetnek. Ezek a különbségek véleményem szerint helyhez is köthetőek, másként játszik egy amerikai és egy európai, s Európán belül is másképpen játszanak a franciák, angolok, németek stb. Doktori disszertációmiban szerettem volna feltárni a különbségek okait, és vizsgálni a különböző

fűvásttechnikákhoz kapcsolódó metódusokat, befűvógyakorlatokat. Vitathatatlan, hogy egy zeneművész annál színesebben, tökéletesebben játszik, minél több technikát megismer, minél több módszer közül tudja kiválasztani az adottságainak legmegfelelőbbet. Ez a gondolat pedagógusként csak tovább érlelődött bennem, és mivel a magyar harsonaoktatásra elsősorban az amerikai iskolák munkássága, eredményei hatottak igyekeztem minél több európai szerző kiadványát beszerezni, áttanulmányozni, hogy az ő tapasztalataikat is beépíthessem disszertációmba.

II. Források

A témához kapcsolódó magyar nyelven megjelent kurrens szakirodalom meglehetősen kisszámú. Ezért is fogalmazódott meg bennem a gondolat, hogy a rézfűvós társadalom számára is hasznos lehet, ha minél több idegen nyelvű szakirodalmat összegyűjtök, áttanulmányozok, összegzek, a magyar nyelvűekkel összevetek és lehetőségeimhez mérten tapasztalataimmal gazdagítok.

Természetesen lehetetlen a világon minden e témában megjelent könyvet felkutatni és feldolgozni, hiszen a harsonajáték fejlődésével párhuzamosan újabb és újabb könyvek, értekezések jelentek meg. Nem vállalhattam fel tehát, hogy mindet bemutatom, de a teljesség igénye nélkül próbáltam minél többet felkutatni és megismerni.

Azt állapítottam meg, hogy a fúvástechnika elméletének leírása, sajátosságainak összegyűjtése elsősorban amerikai szerzők tollából való. Természetesen európaiak is publikáltak ebben a témában, de általában már az amerikaiak eredményeire hivatkozva, azokat továbbfejlesztve, bővítve írtak az adott részterületekről. Az európai szerzők inkább a hangszeres gyakorlatok, etüdök kifejlesztésére helyezték a súlyt, érdemeik ezen a területen vitathatatlanok. Úgy gondolom, egy hangszeren való játék tökéletes elsajátításához mindkét terület megismerése elengedhetetlenül szükséges. Ezért dolgozatomban mindkét terület megfelelő mélységű elemzésére törekedtem, hogy a munkámat olvasók teljes képet kaphassanak a harsonajátékról.

III. A kutatás módszere

Kutatási módszeremet a következőképpen építettem fel:

1. Kiindulási pontként összegyűjtöttem a magyar és idegen nyelven fellelhető szakirodalmat.
2. Áttanulmányoztam a magyar, lefordítottam az idegen nyelvű forrásokat.
3. Összegyűjtöttem a szerzők megállapításait a fűvástechnika egy-egy fő eleméhez kapcsolódóan. Ezeket összegeztem, kerestem az egyezéseket, különbségeket.
4. Tanítványaim segítségével kipróbáltuk a szerzők által ajánlott módszereket, vizsgáltam hatékonyságukat, véleménykülönbség esetén igyekeztem a tapasztalatokra hagyatkozva állást foglalni.
5. Kigyűjtöttem azokat a problématerületeket, melyekkel csak egy-egy szerző foglalkozik.
6. A szakirodalmakban leírt módszereket, gyakorlatokat saját tapasztalataimmal és ötleteimmel kibővítettem.

IV. Eredmények

Dolgozatomban a különböző fúvástechnikák megismertetése volt a célom, kitérve a hibalehetőségekre, azok korrigálására, minél több gyakorlat bemutatására, hiszen egy fúvósnak ismernie kell a fúvástechnika sajátosságait, az adott területek hibalehetőségeit, s minél több módszert, gyakorlatot és etüdöt, hogy széles körből tudja kiválasztani a saját adottságainak legmegfelelőbbet.

Munkám során meglehetősen nagy szakirodalmat sikerült áttanulmányoznom, összegezmem. Több olyan gyakorlatot találtam, amit eredményesen tudtam felhasználni egy adott terület fejlesztésénél. Tovább erősödött bennem azonban az a meggyőződés, hogy a gyakorlatokat személyre szabottan kell kiválasztani, hiszen ami az egyik növendék esetében nagyon jónak bizonyul, egy másik növendéknél lehet, hogy csak kis mértékben hatékony, s egy másik sokkal megfelelőbb lenne. Dolgozatomban ezért gazdag választékot lehet találni a fejlesztési területekhez kapcsolódóan.

Elsősorban a legfontosabb kérdéskörökre igyekeztem kitérni, mint például a légzés, a nyelv szerepe, a hangindítás, a hang szépsége, az ansatz működése. Ezekről általában minden általam

tanulmányozott szakirodalom ír, s a szerzők véleménye többé-kevésbe meg is egyezik. Akadnak azonban olyan problémahelyzetek, melyekkel csak egy-egy szerző foglalkozik, ezek összegyűjtése volt egyik nem titkolt célom, hiszen hiánypótlásul szolgálhatnak. Fontosnak tartottam azon kérdések kutatását is, ahol két szerző véleménye eltér, itt érvek, ellenérvek és saját tapasztalatom felsorakoztatásával próbálok irányt mutatni a vitatott témában.

A fűvástechnikai sajátosságok elméletébe belemélyedve több alkalommal is megerősítést kaptam olyan technikákkal kapcsolatban, amiket saját tapasztalataim alapján vagy tanárain tanácsait követve eddig is megfelelően kezeltem, de leírva, elemezve, példákkal, gyakorlatokkal alátámasztva, elméletében megindokolva még nem hallottam róluk.

V. Az értekezés tárgyköréhez kapcsolódó tevékenység dokumentációja

Tanulmányaim során több neves oktatótól volt alkalmam a fűvástechnikai sajátosságokról és az esetleges problématerületek kiküszöböléséről hallani. Lehetőségeimhez mérten igyekeztem minél több szakemberrel értekezni a témában, kurzusokon, szakmai konferenciákon vettem részt annak érdekében, hogy minél jobban elmélyíthessem tudásom. Főként pedagógiai munkám során erősödött meg bennem az a gondolat, hogy a szóban hallott ismereteket az általam olvasottakkal kiegészítve, tapasztalataimmal gazdagítva írásos formában összegezni, rendszerezni kellene. Ez adta az ötletet a disszertáció témájához. A dolgozat során megismert metódusokat aztán növendékeimmel együtt kipróbáltuk, tanulmányoztuk hatékonyságukat, többet azóta is használunk mindannapi munkánk során. Tapasztalataimat többször átadtam az általam tartott kurzusokon a világ minden táján (Japán, az Egyesült Államok, Portugália, Brazília, Dél-Korea stb.) s koncertjeimen is rendszeresen alkalmazom a megismert új módszereket.